

LUNDS
UNIVERSITET

Spel om pengar som hälsoutmaning hos äldre – vad vet vi?

ANDERS HÅKANSSON, ÖVERLÄKARE, PROFESSOR
BEROENDECENTRUM MALMÖ, LUNDS UNIVERSITET

Några hypoteser innan vi börjar!

- Spelberoende en (ganska) ny fråga för verksamheter som möter äldre
- Litet forskningsområde med få studier om äldre
- Troligen än så länge lägre förekomst än i yngre befolkning, men vissa skäl att befara en ökning
- Spel en ohälsfaktor med koppling till andra ohälsfaktorer – kan bli en allt viktigare fråga för äldre

Spelberoende i Sverige – aktuell förekomst

- spelberoende (diagnos): ca 0,5% (jfr alkoholberoende ca 4-5%)
- problemspelande (inkl beroende): ca 1,3%
- *Folkhälsomyndigheten*

Spelberoende som klinisk fråga?

- Tidigare helt utanför regleringar och lagstiftning för vård och omsorg
- Sedan 1 januari 2018 del av socialtjänstlagen (SoL) och hälso- och sjukvårdslagen (HSL) – jämställt med alkohol och narkotika
- Traditionellt mycket litet inslag i diagnostik och behandling i sjukvård

Diagnoskriterier – hasardspelsyndrom (spelberoende)

1. Spelar för tilltagande summor
2. “Abstinenssymptom” vid försök minska eller sluta spela
3. Upprepade försök att sluta
4. Tankarna upptagna av spel
5. Spelar vid psykiskt dåligt mående
6. “Chasing losses”
7. Lögner
8. Riskerar arbete, relationer mm
9. Blir beroende av andra

Varför blir man spelberoende?

- Positiv och negativ förstärkning
  - En kick man har svårt att vara utan
  - En flykt från det som är jobbigt
- Kognitiva tankefällor
- Normer och attityder

Nyheter och press

Nyhetsarkiv

2019

April

Mars

Februari

Januari

Allvarliga spelproblem ökar bland kvinnor

PUBLICERAT 01 APRIL 2019

Totalt sett är det färre svenskar som har någon grad av spelproblem än för tre år sedan. Däremot ökar andelen som har så allvarliga spelproblem att det kan handla om ett spelberoende. Störst är ökningen bland kvinnor.

Det framgår av ny statistik från Folkhälsomyndighetens befolkningsundersökning Swelogs, en av världens mest omfattande långsiktiga befolkningsstudie när det gäller spel om pengar och hälsa. Totalt sett minskade andelen svenskar med någon grad av spelproblem från cirka 6 procent till drygt 4 procent mellan 2015 och 2018.

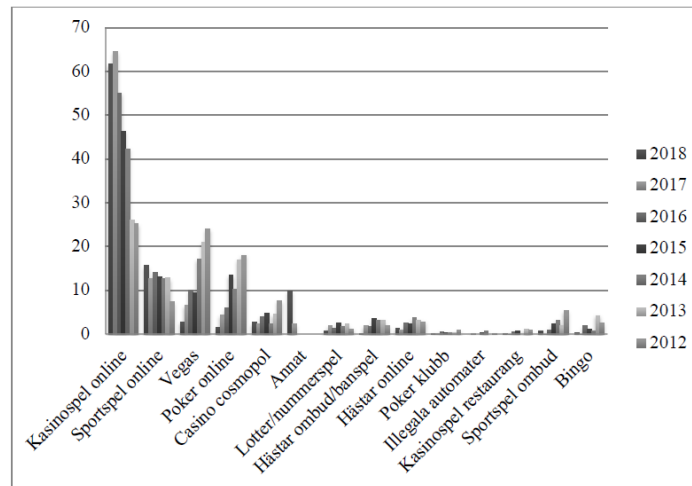
Däremot skedde en 50-procentig ökning när det gäller antalet personer som har så allvarliga spelproblem att det kan handla om ett beroende. I den här gruppen ingår 45 000 personer i åldrarna 16 år och uppåt. Hälften är kvinnor, och bland dem har spelproblemen ökat under de senaste tio åren.

spelprevention.se

Besök spelprevention.se som är en webbplats om spelproblem och förebyggande arbete.

Olika spel – olika beroenderisk

- Snabba nätspel *helt dominerande* bland vårdsökande med spelberoende (*Stömlinjen, 2019; Håkansson et al., 2017*)

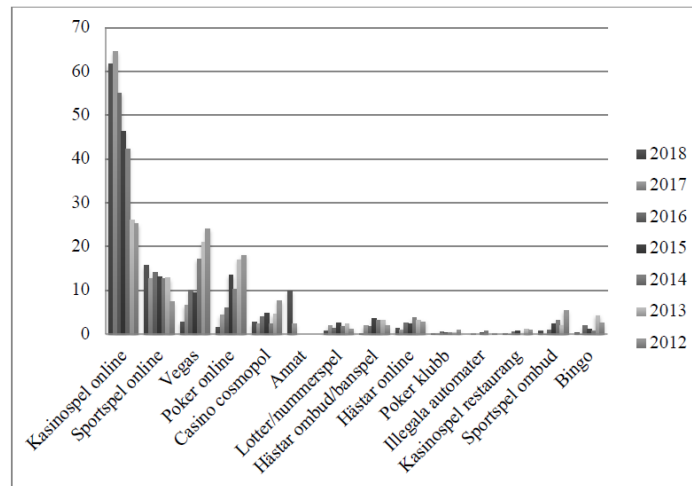

Figur 10. Huvudsakliga problemspelformerna bland inringande personer med spelproblem 2012-2018 i procentandelar, n=659 som uppgav problematisk spelform för 2018.

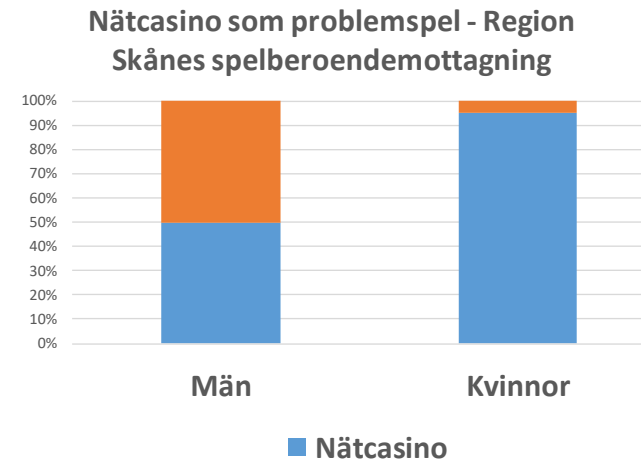

...men olika för kvinnor och män

- Snabba nätspel *helt dominerande* bland vårdsökande med spelberoende (*Stödlinjen, 2019; Håkansson et al., 2017*)

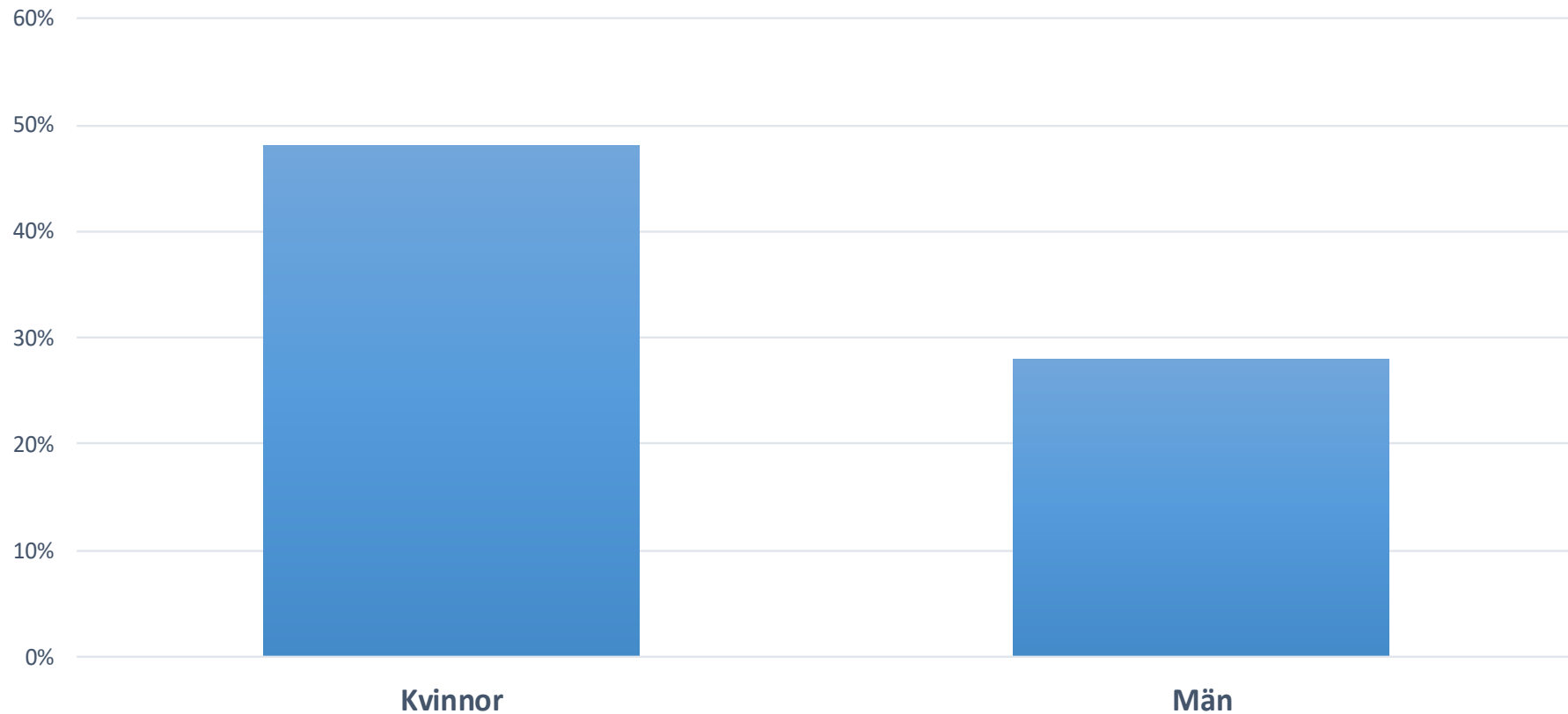
Figur 10. Huvudsakliga problemspelformerna bland inringande personer med spelproblem 2012-2018 i procentandelar, n=659 som uppgav problematisk spelform för 2018.

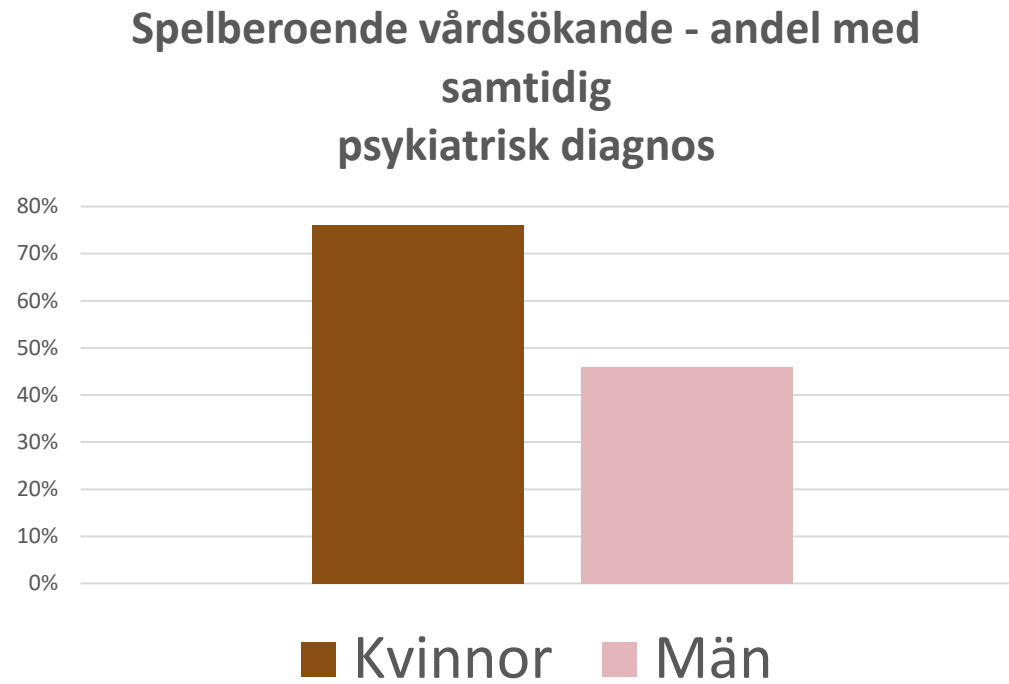
Hur ser det ut bland nätspelare?

1004 personer som har spelat på nätet 10+ gånger senaste året.

Andel med problemspelande senaste året

....och den psykiska ohälsan då?

Dödlighet (inklusive suicid) hos patienter med F63.0 (spelberoende) i slutet eller öppen specialiserad sjukvård 2005-2016 (N=2099)

- 18-83 år, genomsnitt 36,5 år
- **77% män**

- Uppföljning: 4,7 år
- **67 dödsfall** under perioden
  - **31 suicid**

- **Ca 15 gånger högre dödlighet i suicid än i befolkningen**

- Suicidförsök hos 19% någon gång under studieperioden
  - **Karlsson & Håkansson, 2018. J Behav Addict**

ELSEVIER

Contents lists available at ScienceDirect

Addictive Behaviors Reports

journal homepage: www.elsevier.com/locate/abrep

Television gambling advertisements: Extent and content of gambling advertisements with a focus on potential high-risk commercial messages

A. Håkansson*, C. Widinghoff

Lund University, Faculty of Medicine, Dept of Clinical Sciences Lund, Psychiatry, Lund, Sweden
Malmö Addiction Center, Region Skåne, Malmö, Sweden

ABSTRACT

Background: In problem gambling, recent years have seen an expansion of online gambling in treatment-seeking patients. Television advertising may promote risky gambling, and this study aimed to assess gambling-related advertisements, with respect to potentially risky messages, in a country with high rates of online gambling among treatment seekers, for online casino particularly in treatment-seeking women.

Methods: A total of 144 h in six commercial television channels were studied with respect to frequency, extent and content of gambling-related advertisements, which were analyzed with respect to potentially risky messages and specific target groups, and compared with respect to legal status of gambling companies and for online casino gambling vs other gambling types. Aspects to analyze were elected theoretically and based on acceptable inter-rater agreement between the authors.

Results: Nineteen percent (11–28% across different channels) of advertisements promoted gambling, with online casino being by far the most common type of gambling exposed. Messages promoting ease to gamble (including bonuses and rapid cash-out messages) and a female focus were significantly more common in online casino gambling and in non-licensed companies, whereas sports-related messages were more common in licensed companies. Gambling-related advertisements were also common in relation to family movies, and appeared even during children's programs.

Vilka spelformer handlar reklamen om?

- Nätcasino 64%
- Sport-betting 20%
- Lotterier 9%
- Bingo 6%
- Horse racing 5%

Men nätcasino-reklam framhäver signifikant oftare kvinnor som spelar.

Addictive Behaviors Reports 9 (2019) 100182

Contents lists available at ScienceDirect

 Addictive Behaviors Reports

journal homepage: www.elsevier.com/locate/abrep

Television gambling advertisements: Extent and content of gambling advertisements with a focus on potential high-risk commercial messages

A. Håkansson*, C. Widinghoff

Lund University, Faculty of Medicine, Dept of Clinical Sciences Lund, Psychiatry, Lund, Sweden
Malmö Addiction Center, Region Skåne, Malmö, Sweden

A B S T R A C T

Background: In problem gambling, recent years have seen an expansion of online gambling in treatment-seeking patients. Television advertising may promote risky gambling, and this study aimed to assess gambling-related advertisements, with respect to potentially risky messages, in a country with high rates of online gambling among treatment seekers, for online casino particularly in treatment-seeking women.

Methods: A total of 144 h in six commercial television channels were studied with respect to frequency, extent and content of gambling-related advertisements, which were analyzed with respect to potentially risky messages and specific target groups, and compared with respect to legal status of gambling companies and for online casino gambling vs other gambling types. Aspects to analyze were elected theoretically and based on acceptable inter-rater agreement between the authors.

Results: Nineteen percent (11–28% across different channels) of advertisements promoted gambling, with online casino being by far the most common type of gambling exposed. Messages promoting ease to gamble (including bonuses and rapid cash-out messages) and a female focus were significantly more common in online casino gambling and in non-licensed companies, whereas sports-related messages were more common in licensed companies. Gambling-related advertisements were also common in relation to family movies, and appeared even during children's programs.

Håkansson A & Widinghoff C, 2019.

Hur vanliga är spelproblem bland äldre?

- Swelogs, befolkningsenkät Folkhälsomyndigheten 2018-2019
  - Hela befolkningen: problemspelande 1,3% (1,4% av män, 1,1% av kvinnor)
  - **Äldre (65-87 år): 0,5% (0,6% av män, 0,4% av kvinnor)**
  - Jfr 45-65 år: 1,2% (1,0% av män, 1,3% av kvinnor)
  - Jfr 18-24 år: 1,6% (3,2% av män, 0,0% av kvinnor)

Hur vanliga är spelproblem bland äldre?

- Swelogs, befolkningsenkät Folkhälsomyndigheten 2018-2019
  - Hela befolkningen: problemspelande 1,3% (män 1,4%, kvinnor 1,1%)
    - Jfr 2015: 1,7% (2,6% av män, 1,0% av kvinnor).
    - Jfr 2008: 2,2% (3,2% av män, 1,2% av kvinnor)
  - Äldre (65-87 år): 0,5% (0,6% av män, 0,4% av kvinnor)
    - Jfr 2015: ca 0,2%, (män 0,5% av män, ca 0,0% av kvinnor).
    - Jfr 2008: ca 1,2% (ca 0,8% av män, ca 1,4% av kvinnor)

Äldres spelande i befolkningen

- Nätspelare (spelat på nätet minst 10 ggr senaste året)
- Problemspelande >70 år: **21% (jfr 33%** i befolkningen)
- Spelformer senaste 30 dagarna: >70 år
  - Nätcasino 23% (jfr 34% befolkningen)
  - Fysiskt casino 3% (jfr 9%)
  - Hästar på nätet **65% (jfr 40%)**
  - Sport och odds 31% (jfr 60%)
  - Nätpoker 5% (jfr 18%)
  - Bingo på nätet 17% (jfr 16%)

Ringande till Stödlinjen (stodlinjen.se)

- Få äldre
- Av samtal med känd ålder: 5% är 65-74 år, ca 1% över 74 år

Ibland är spel kopplat till kroppslig sjukdom

- Generellt sämre hälsa hos personer med spelproblem
- Ibland – men mer sällan – koppling till demens eller Parkinsons sjukdom

Läkemedel och spelberoende

- Viss koppling mellan vissa dopamin-stimulerande läkemedel och utveckling av spelproblem
- Framför allt pramipexol vid Parkinsons sjukdom och restless legs

**Sammanfattningsvis: få data tyder på säker
ökning bland äldre....**

....men vad tror vi då?

Sammanfattningsvis: få data tyder på säker ökning bland äldre, men...

Nätspel dominerar problemen – när många i hemmet

Tänkbar koppling till ensamhetsproblematik, psykisk ohälsa, isolering

Tänkbar koppling till kroppslig sjukdom

Mer forskning behövs

Sammanfattningsvis...

- ....svensk spelmarknad har bytt skepnad senaste decenniet – stor dominans av nätcasino och andra snabba nätspel hos vårdsökande
- ....ökande förekomst av spelproblem hos kvinnor
- ....kvinnor med spelberoende har högre psykisk ohälsa än män
- ....flera rimliga argument för en ökad spelproblematik hos äldre
- ....ännu få data på att problematiken ökar hos äldre

Tack för uppmärksamheten

Anders Håkansson, överläkare, professor
Enheten för klinisk beroendeforskning, Lunds universitet
Beroendecentrum Malmö

anders_c.hakansson@med.lu.se

046-175596

LUNDS
UNIVERSITET

**MEDICINSKA
FAKULTETEN**